

KNNV Zoogdierwerkgroep Voorne

Vleermuizen tellen is een bijzondere activiteit

Hanna, Jan A en Wim

foto Karel Adriaanse

verslag 84

Wintertelling Vleermuizen

Voorne

januari 2018

Jan Alewijn Dijkhuizen

inleiding

Sinds de winter van 1982 worden op Voorne de vleermuizen in winterslaap geteld. In de loop van de jaren werden steeds nieuwe overwinteringsobjecten en mede daardoor ook meer vleermuizen ontdekt.

Dit jaar zijn er twee kleine objecten bij gevonden. In het ene zat niets, in het andere twee watervleermuizen.

Na verkoop van twee objecten langs de Windgatseweg door de vorige eigenaar hebben we van de nieuwe eigenaar deze niet meer mogen bezoeken. Het gebied staat al weer te koop dus wellicht lukt het volgend jaar wel.

Er werden in het eerste weekeinde van januari 2018 door leden van de ZWG-ZH en de ZWG van de KNNV meer dan 100 objecten bezocht met als resultaat 426 getelde overwinterende vleermuizen. Dit jaar is voor het eerst een overwinterende meervleermuis gevonden, bij de Schapenwei van Natuurmonumenten. De verzamelde gegevens worden landelijk verwerkt ten behoeve van het meetnet overwinterende vleermuizen van het CBS.

gebiedsbeschrijving

Op een enkel object na is onderzoek gedaan in bunkers uit de Tweede Wereldoorlog welke verspreid liggen in de Duinen van Voorne en in de duinzoom. De bunkers in de duinen zijn allen onder het zand gewerkt en meestal met struweel of bomen begroeid. De bunkers in de duinzoom staan boven de grond en worden gedeeltelijk ook gebruikt als manege of als schuur. (Noordweg, Windgatseweg). De Waterbunker in Hellevoetsluis is ook weer bezocht en daarnaast is ook een bezoek gebracht aan de vleermuisgrot in het Grasweggebied maar daar werden (nog) geen vleermuizen gevonden. Fort Noorddijk is ook bezocht, hier heeft een restauratie plaatsgevonden en zijn aanvullende maatregelen genomen ten behoeve van vleermuizen. Deze zijn nog niet aangetroffen.

werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd conform de "handleiding voor het monitoren van vleermuizen in de winter" CBS 2005. Op vrijdag 5 en zaterdag 6 januari 2018 werd het gehele kustgebied van Voorne onderzocht.

Dankzij de inzet van Kees Mostert, Jan Wondergem, Jeroen Willemsen, Jos van der Kaaden, Wim Kleiburg, Han Meerman, Hanna Borren, Eric Thomassen, Karel Adriaanse, en ondergetekende is het onderzoek snel en efficiënt uitgevoerd.

vandalisme

Er zijn tijdens deze telling enkele vernielingen aangetroffen, bij Natuurmonumenten zijn een aantal bunkers van het Weergors complex in trek bij jeugd en er bleek een dakloze te verblijven. De "natte bunker" in de Wasserman staat nog steeds open, overigens was er in deze bunker geen schade aangericht en neemt het aantal vleermuizen in deze bunker weer toe. Ook de grote bunker bij het Haringvliet bleek open gebroken. Duidelijk is wel dat de bunkers over het algemeen regelmatig betreden worden. Bij het Zuid-Hollands Landschap waren van drie bunkers de sloten (opnieuw) vernield maar binnen was van de betreding niets te merken.

beheer van bunkers

Een deel van de bunkers is in de loop van de jaren afgesloten voor publiek, hoewel enkelen hiervan steeds opengebrouwen worden blijkt het zinvol een aantal objecten goed te beschermen. Het afsluiten met stalen deuren met een kleine invliegopening lijkt de beste resultaten te geven.

resultaten

De tabellen geven het aantal vleermuizen per geclusterde bunkers weer.

Ter vergelijking is steeds een grafiek toegevoegd met aantallen vleermuizen sinds 2003.

Achter in het verslag is het totaal overzicht bijgevoegd.

kaart verdeling complexen bunkers:

Boulevard: Zuid-Hollands Landschap

Biberstelling: Zuid-Hollands Landschap

Noordweg: particulier

Heesterhof: Zuid-Hollands Landschap

Wassermann: Natuurmonumenten

Windgatseweg: particulieren

Schapenwei: Natuurmonumenten

Quacksedijk: particulier

Meertje Pompstation: Natuurmonumenten

Quackbunkers: Natuurmonumenten

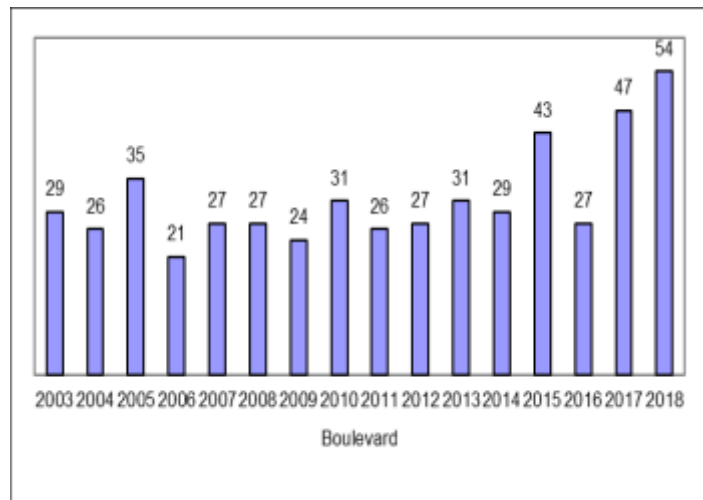
Weergors: Natuurmonumenten

gegevens uit dit verslag mogen niet zonder toestemming van de Zoogdierwerkgroep van de KNNV afdeling Voorne worden gebruikt met uitzondering van de terreinbeheerders Natuurmonumenten en het Zuid-Hollands Landschap.

resultaten per complex

Boulevard Zuid-Hollands Landschap

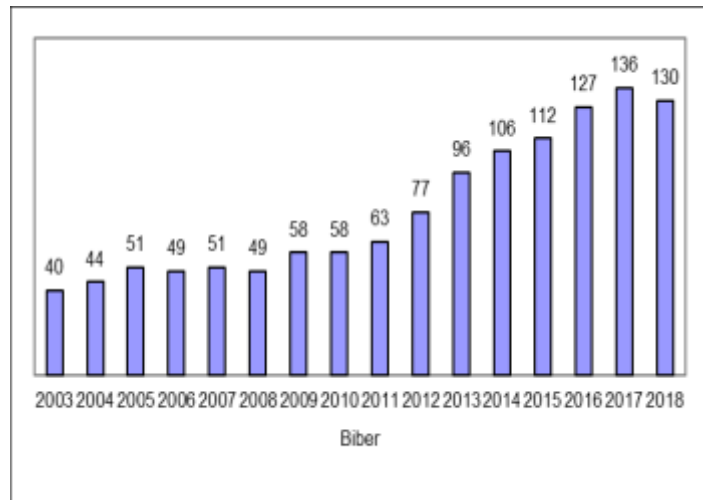
2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85001	3	1					4
85002							
85003	1						1
85004	7	1					8
85005							
85006	16						16
85007	7						7
85008	2						2
85009	2						2
85010		2					2
85011	12						12
	50	4					54

Bunker 4 is echt een jeugdbunker, deze ligt vlak bij een druk fietspad en wordt door het ZHL ook niet afgesloten, ondanks afgestoken vuurwerk waren er in buisjes 7 watervleermuizen en een grootoorvleermuis aanwezig. Nog nooit zijn er zoveel vleermuizen in bunker 6 geteld.

Biberstelling Zuid-Hollands Landschap

2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85012	7						7
85013							
85014							
85015	4						4
85016							
85017	3						3
85018		2				1	3
85019	5						5
85020	3						3
85021	1	1					2
85022	3	1					4
85081	16						16
85082							
85084	16	1					17
85085	5						5
85089	2						2
85090							
85091	14	1					15
85093	6						6
85097							
85099	7						7
85100	19						19
85101	3						3
85102	7						7
85107	2						2
	123	6				1	130

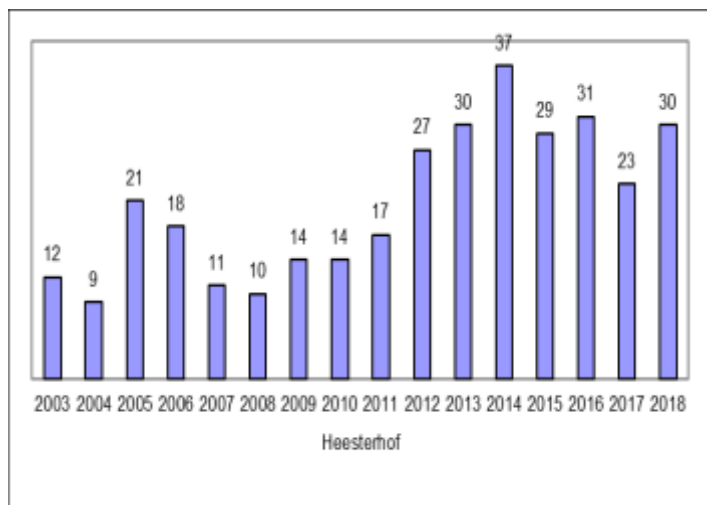
De Adcockbunker, er valt nog wat te noteren!

Voor het eerst in jaren daalde het aantal vleermuizen in dit complex. Ook dit jaar bleek dat er per object veel fluctuaties optreden in aantallen vleermuizen maar dat het totaal redelijk gelijk blijft. In bunker 81 schommelt het aantal tussen de 2 en de 31. Nu dus "maar" 16 watervleermuizen. Het aantal grootoorvleermuizen fluctueert enorm, vorig jaar 15, nu 6, wat ook meteen de daling verklaart. De Adcockbunker is door de stichting Biberbunker ingericht om te kunnen bezoeken. De watervleermuizen zijn verdwenen maar er zijn grootoorvleermuizen voor terug gekomen.

Heesterhoff

Zuid-Hollands Landschap

	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
2018							
85023	9	3					12
85024	2	1					3
85025	6						6
85026	1						1
85027	3	1					4
85094	3						3
85098	1						1
	25	5					30

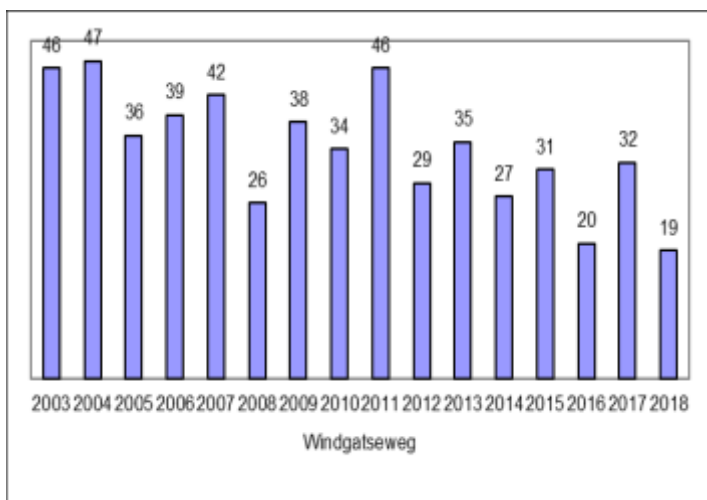
De fluctuatie in dit complex blijft groot. Nu was het aantal grootoorvleermuizen weer gedaald en het aantal watervleermuizen gestegen.

Afgelopen jaar zijn diverse keren de sloten in dit complex vernield en zo spoedig mogelijk vervangen, binnen leek geen schade aangericht maar of betreding uiteindelijk toch invloed heeft gehad op het aantal vleermuizen kan niet worden uitgesloten.

Windgatseweg

Particulier

	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
2018							
85028							
85029							
85030		4					4
85031	2	1					3
85032							
85033							
85034		1					1
85035	1	1		1			3
85036				1			1
85037	3						3
85038	3						3
85039	1						1
	10	7		2			19

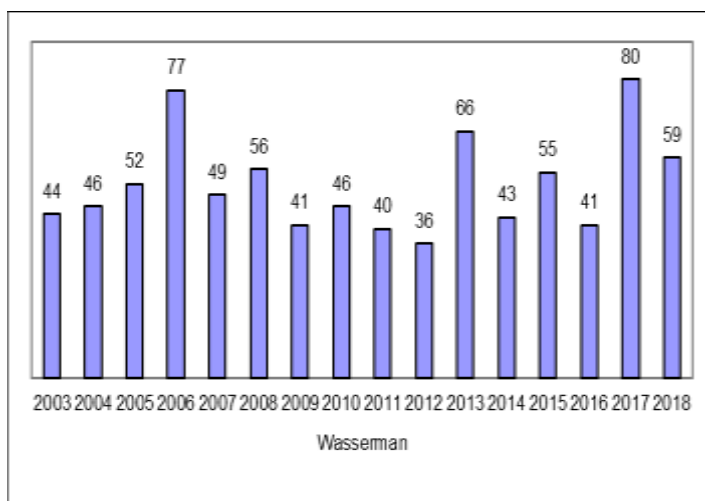

Helaas bereikten we dit jaar een diepterecord bij de particulieren. In bunkers 28, 29 en 32 mogen we van de nieuwe eigenaren al niet meer komen en in de andere objecten gaat het niet echt goed. Hoewel ook particulieren verplicht zijn om rekening te houden met overwinterende vleermuizen blijkt in de loop van de jaren het gebruik in de bunkers steeds verder geïntensiveerd met alle gevolgen van dien.

Noordweg Particulier

De Wassermann Natuurmonumenten

2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85046	3						3
85047	5						5
85048	1						1
85049	22						22
85050		1					1
85051							
85052							
85053		1					1
85054	3	8					11
85055							
85056							
85057							
85058	1						1
85080	3						3
85104							
85105	10	1					11
	48	11					59

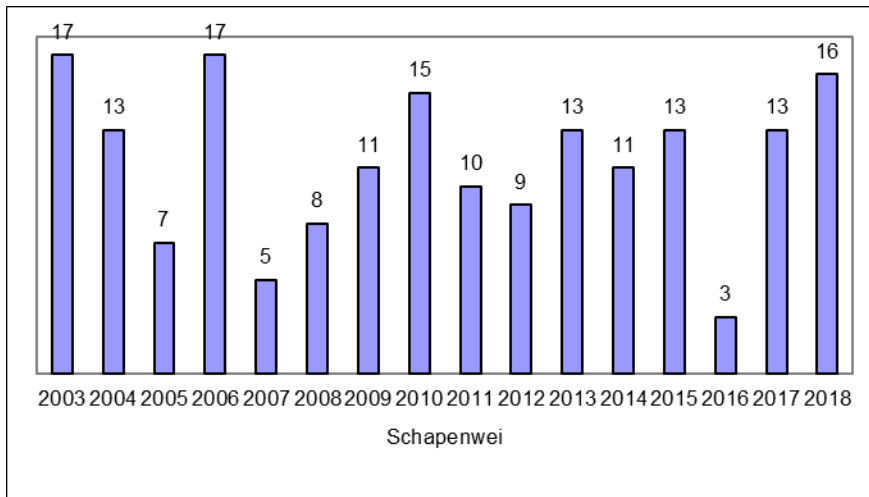
Vorig jaar werd hier een record aantal vleermuizen gevonden, in gang nummer 54 telden we vorig jaar 30 vleermuizen, nu 11..... Daartegenover staat dat bunker 105, pas sinds 2015 opengebroken, nu al door 11 vleermuizen wordt gebruikt waaronder deze grootoorvleermuis:

Schapenwei Natuurmonumenten

2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85059	11						11
85060							
85061	2	2			1		5
	13	2			1		16

De eerste overwinterende meervleermuis op Voorne gedetermineerd door Kees! Nu hopen dat we deze soort vaker gaan zien. Het bleef dit jaar bij deze ene.

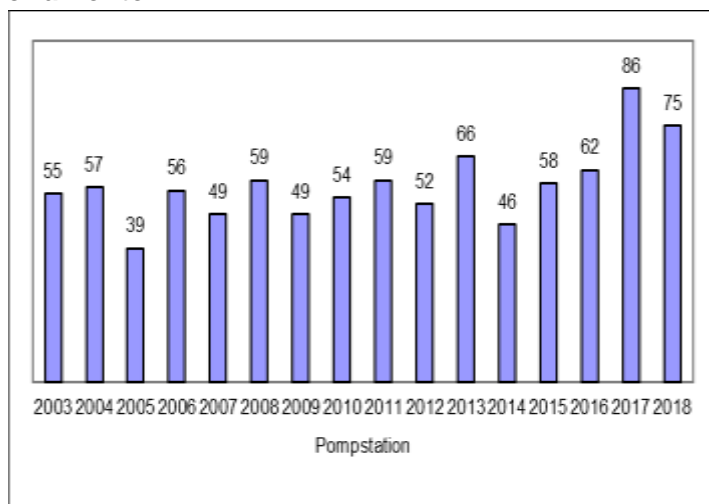

Bunker 59 blijft een mooi object, maar de garage, nr 61, verrast het meeste.

Meertje Pompstation

Natuurmonumenten

2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85062							1
85063	1						1
85064	10						10
85065	3						3
85066	3						3
85067	13						13
85068	17						17
85092	13	1					14
85095	14						14
	74	1					75

Dit complex is enkele jaren geleden grotendeels van struiken ontdaan, toeval of niet, vanaf dat moment moest de vleermuispopulatie van een stevige terugval herstellen. De grote Haringvliet bunker, nr 68, bleek opengebroken, of dit invloed heeft gehad op de vleermuisstand is niet na te gaan maar het aantal lag met 17 watervleermuizen voor dit object niet erg hoog.

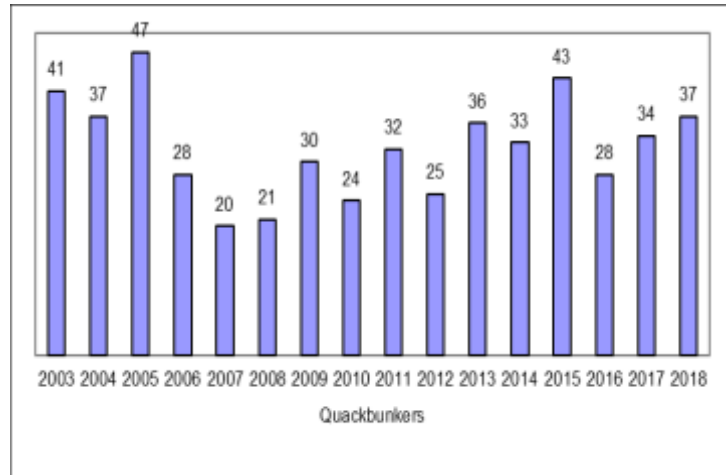

Quackbunkers

Natuurmonumenten

2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85069	2						2
85070	11						11
85071	6						6
85072	8						8
85073	10						10
	37						37

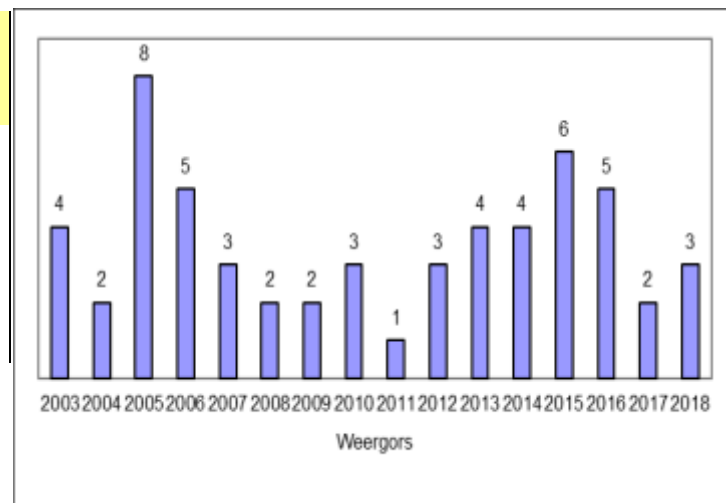
Zoals vorig jaar al opgemerkt zijn de bunkers in dit complex zeer gevoelig voor het buitenklimaat. Deze keer was het weer iets natter en wellicht is dat mede de oorzaak voor weer een toename van vleermuizen. Ook deze keer viel het ondanks de gemakkelijke bereikbaarheid mee met vandalisme.

Weergors

Natuurmonumenten

2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85074	1						1
85075						1	1
85076							
85077						1	1
85078	1						1
85103							
85106	2					1	3

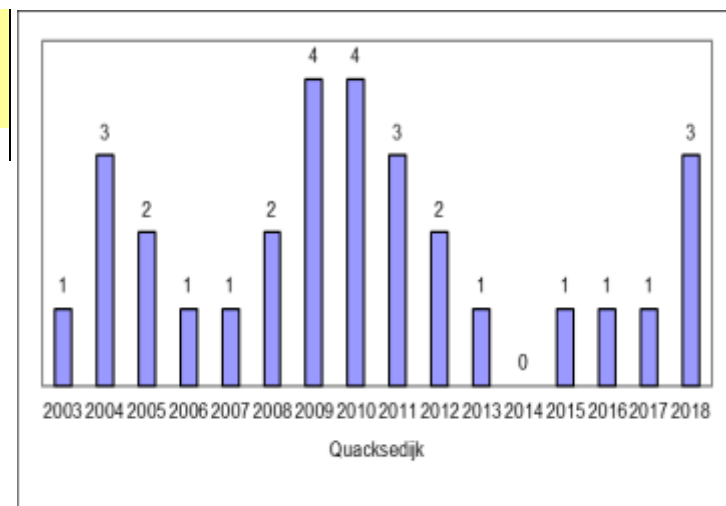
Of het hier ooit nog goed komt? In dit kleine complex wordt wel erg veel rotzooi gemaakt. Er werd net als voorgaande jaren afval, bouwhout, hooibalen en een kachelkje met schoorsteenpijp gevonden.

In een van de bunkers werd een man aangetroffen zonder woon en verblijfplaats. Hij was net zijn luchtbed aan het opblazen.....De BOA's van Natuurmonumenten hebben zich over hem ontfemd.

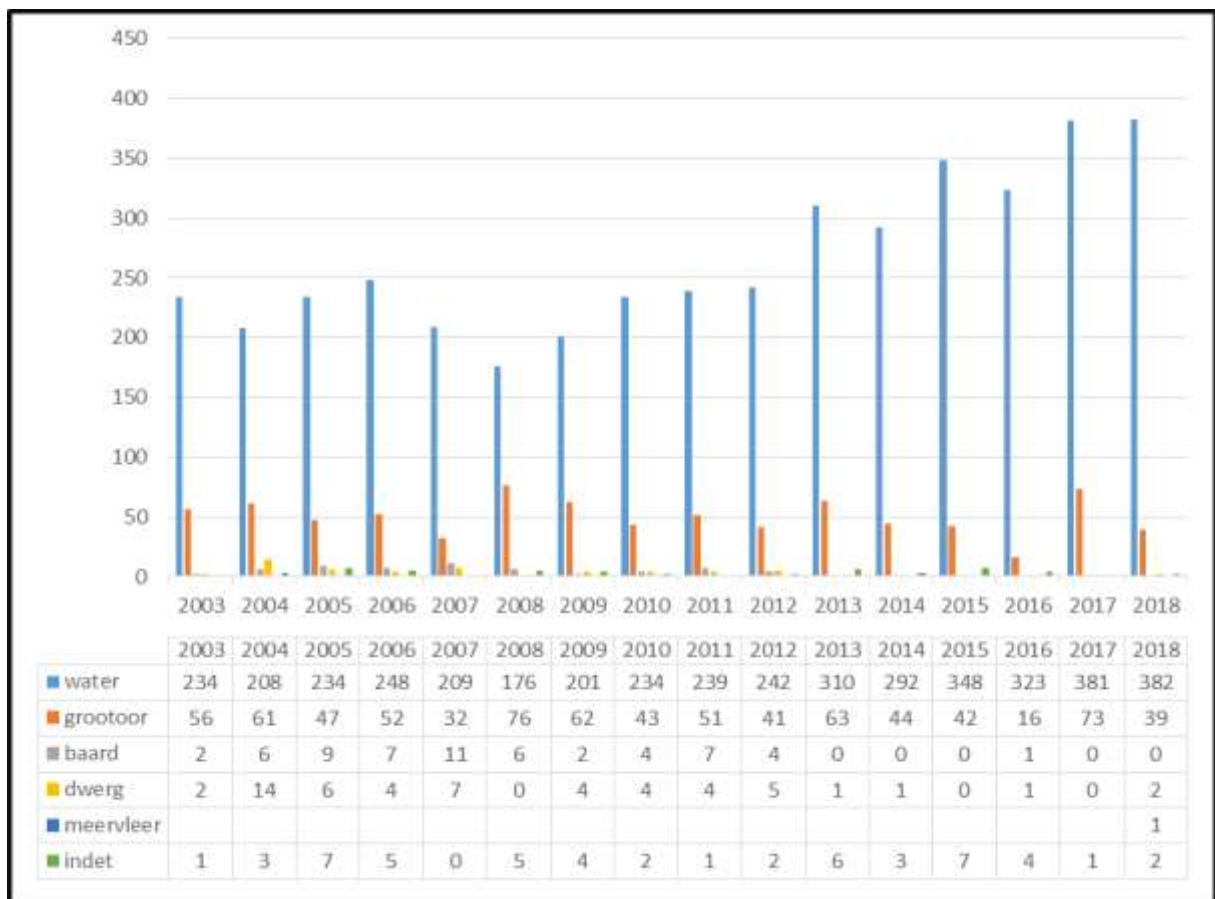
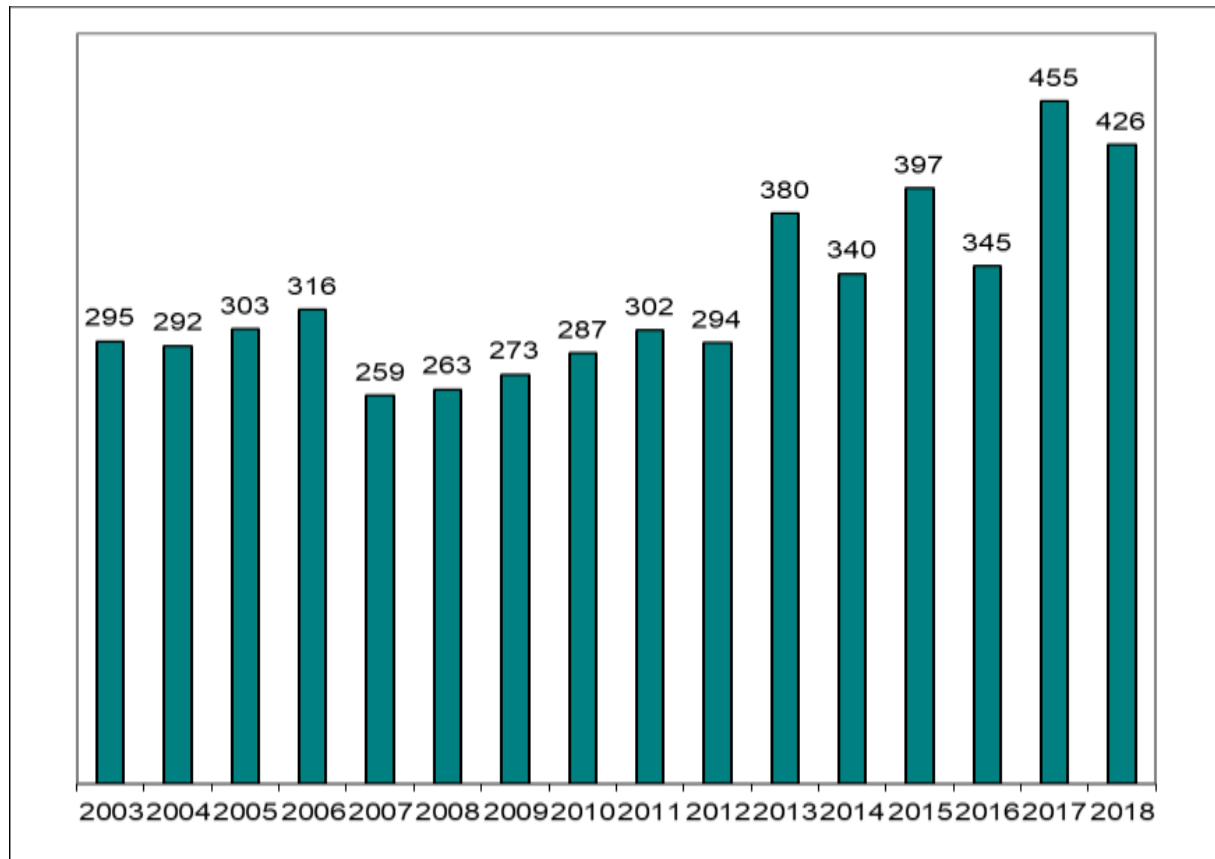
Quacksedijk

particulier

2018	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
85079		3					3
		3					3

Overzicht aantallen vleermuizen op Voorne

Conclusie

	water	grootoor	baard	dwerg	meervleer	indet	Totaal
2003	234	56	2	2		1	295
2004	208	61	6	14		3	292
2005	234	47	9	6		7	303
2006	248	52	7	4		5	316
2007	209	32	11	7		0	259
2008	176	76	6	0		5	263
2009	201	62	2	4		4	273
2010	234	43	4	4		2	287
2011	239	51	7	4		1	302
2012	242	41	4	5		2	294
2013	310	63	0	1		6	380
2014	292	44	0	1		3	340
2015	348	42	0	0		7	397
2016	323	16	1	1		4	345
2017	381	73	0	0		1	455
2018	382	39	0	2	1	2	426

Het aantal grootoorvleermuizen is in vergelijking met vorig jaar weer behoorlijk gedaald. De weersinvloeden zullen daar wel mee te maken hebben want het is tot aan de telling extreem zacht weer geweest.

Het aantal watervleermuizen was opnieuw een absoluut record.

Opvallend is natuurlijk de vondst van de eerste overwinterende meervleermuis. Deze dieren kunnen grote afstanden afleggen. We zijn benieuwd of we ze vaker gaan vinden.

Het blijft het elk jaar moeilijk de cijfers te duiden, behalve dat het aantal overwinterende watervleermuizen in de bunkers van Voorne op langere termijn nog altijd toeneemt. Zowel voor Natuurmonumenten als voor het Zuid-Hollands Landschap brengt dit een grote

verantwoordelijkheid met zich mee. Zeker wanneer je dat afzet tegen de achteruitgang van het aantal vleermuizen bij particulieren in de directe omgeving..

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar de tellers, Natuurmonumenten, het Zuid-Hollands Landschap en de particulieren voor hun gastvrijheid en Karel en Wim voor het maken van de mooie foto's.

Jan Alewijn
Dijkhuizen
KNNV
Zoogdierwerkgroep

